

POSTANOWIENIE

11 marca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Karol Weitz

na posiedzeniu niejawnym 11 marca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa D. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
przeciwko P. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
o zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej P. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
z 5 stycznia 2022 r., I AGa 10/21,

- 1. Odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.**
- 2. Kosztami postępowania kasacyjnego obciąża pozwaną, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być, wobec tego osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny

skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W niniejszej sprawie nie zachodzą przesłanki przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 5 stycznia 2022 r.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwana wskazała na istnienie istotnego zagadnienia prawnego jako przesłankę przyjęcia jej do rozpoznania, przedstawiając następujące pytania prawne: 1) czy można mówić o abstrakcyjności zobowiązania wekslowego w takim rozumieniu oderwania go od podstawy gospodarczej (causy czynności prawnej), że nieważność stosunku podstawowego, na tle którego zobowiązanie wekslowe zostało zaciągnięte, nie ma żadnego wpływu na ważność weksla i nie jest możliwe postawienie przez wystawcę weksla własnego (dłużnika) zarzutu nieważności stosunku podstawowego, czy też o abstrakcyjności weksla rozumianej jako oderwanie ważności zobowiązania wekslowego od stosunku podstawowego można mówić dopiero po zbyciu weksla przez indos, a więc zarzutu takiego nie można postawić dopiero pierwszemu indosatariuszowi?, 2) czy w przypadku weksla własnego gwarancyjnego stosunek podstawowy musi wiązać remitenta i wystawcę weksla czy też dopuszczalne jest, aby wiązał wierzyciela i osobę trzecią, nie zaś wystawcę weksla?, 3) w razie dopuszczenia drugiego rozwiązania- czy zobowiązanie wekslowe wynikające z weksla własnego, a mające zabezpieczać wiarygodność remitenta wobec osoby trzeciej, może być potraktowane jako zaciągnięte w celu poręczenia tego zobowiązania? Czy w sytuacji, gdy nie została zawarta umowa poręczenia pomiędzy wystawcą, a remitentem, można postawić zarzut braku stosunku podstawowego pomiędzy wystawcą weksla, a remitentem?

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z

nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. np. postanowienia SN: z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Ponadto, w judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w powołanym przepisie nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia SN: z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151; z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14; z 15 kwietnia 2021 r., I CSK 720/20). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, Biul. SN 2015, nr 5). Zagadnienie to nie może być przy tym pozorne, czyli m.in. nie może stanowić próby obejścia dokonanych przez sądy ustaleń faktycznych i oceny dowodów (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.).

Skarżący nie sformułował żadnego zagadnienia prawnego w formule wyżej przedstawionej, jego wywód nie zawiera istotnej argumentacji prawnej. W istocie zagadnienia prawne wskazane przez skarżącą są pytaniami o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem tej konkretnej sprawy i polemiką z tym stanowiskiem.

Należy także mieć na względzie, iż wskazane przez skarżącego zagadnienia prawnego zostały już wyjaśnione w orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Oдноśnie do pierwszego z nich zauważenia wymaga, iż trafnie wskazuje powódka, iż treść zagadnienia pozostaje oderwana od stanu faktycznego procedowanej sprawy. Wyjaśnienia bowiem wymaga, iż brak podstaw, w szczególności mając na uwadze ustalenia faktyczne poczynione przez sądy *meriti*, do uznania, iż w toku postępowania została stwierdzona nieważność stosunku podstawowego, na tle którego zostało zaciągnięte zobowiązanie wekslowe. Kwestia ta zresztą nie była nawet przedmiotem rozważań Sądów, okoliczność tej nie podnosiła również sama pozwana. Niemniej jednak jednoczesnego podkreślenia wymaga, iż w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany pozostaje pogląd, zgodnie z którym weksel *in blanco* może być środkiem zabezpieczenia wierzytelności wynikających z różnorodnych stosunków prawnych. Zobowiązanie to ma charakter samodzielny i abstrakcyjny, a więc niezależny od podstawy prawnej, która spowodowała jego zaciągnięcie. Wręczając i przyjmując weksel strony obejmują bowiem swoją wolą jego funkcję zabezpieczającą, z której wynika, że inkorporowana w nim wierzytelność ma ułatwić zaspokojenie wierzyciela. Dochodząc wierzytelności wekslowej, wierzyciel nie musi wykazywać podstawy prawnej zobowiązania; może powołać się tylko na treść weksla. Jednak w stosunkach między wystawcą a remitentem samodzielność zobowiązania wekslowego ulega złagodzeniu. Jeżeli zobowiązanie wekslowe jest ważne, wystawca może bowiem - w braku skutecznych zarzutów wekslowych - przeciwstawić zarzuty oparte na jego stosunkach osobistych z wierzycielem, czyli zarzutach dotyczących stosunku podstawowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 2016 r., V CSK 314/15, nie publ.); ciężar dowodu, iż zdarzenie, w związku z którym wystawca, a także poręczyciel podpisali weksel nie istnieje, względnie zakres ich odpowiedzialności jest mniejszy niż wynika to z treści weksla, spoczywa właśnie na wystawcy oraz poręczycielu wekslowym (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2019 r., I CSK 732/17, OSNC-ZD z 2020 r., nr 1, poz. 11).

Oдноśnie do drugiego z zaprezentowanym przez pozwanego zagadnień to kwestia ta została również wyjaśniona przez Sąd Najwyższy, który wskazał, iż w praktyce gospodarczej z reguły wystawcę weksla z remitentem łączy stosunek podstawowy i wierzytelności wynikające z takiego stosunku obejmowane są

zabezpieczeniem wekslowym. Możliwa byłaby jednak i taka sytuacja, w której wystawienie weksla gwarancyjnego in blanco następuje dla zabezpieczenia wierzytelności wynikającej ze stosunku podstawowego łączącego remitenta i osobę trzecią (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2004 r., II CK 103/03, Pr. Bankowe z 2005 r., nr 5, s. 6). Stanowisko to pozostaje ugruntowane w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Sąd Najwyższy bowiem również w późniejszych orzeczeniach wskazywał, iż w obowiązującym prawie nie ma przeszkód do wystawienia weksla in blanco w celu zabezpieczenia długu osoby trzeciej (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 września 2014 r., II CSK 478/13, OSNC-ZD z 2015 r., nr 4, poz. 64).

Odnosnie natomiast do problematyki zawartej w trzecim zagadnieniu zauważenia wymaga, iż zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. między innymi orzeczenie z dnia 17 XII 1962 r., 2 CR 1111/61, MoP 1993/3/23 oraz z dnia 11 V 1994 r., II CR 536/93 nie publ.) poręczenie wekslowe jest instytucją całkowicie odrębną od poręczenia cywilnego i stosuje się do niego wyłącznie przepisy prawa wekslowego. Przepisy Kodeksu cywilnego o poręczeniu nie mają zastosowania do poręczenia wekslowego nawet w drodze analogii (m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 października 2003 r., III CK 35/02).

Marginalnie należy również dodać, iż podnoszona przez skarżącą kwestia, iż zaproponowana przez nią tematyka może również stanowić podstawę przedsądu wynikającą z potrzeby wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności jest niedopuszczalna. Skoro bowiem na tle wykładni przepisu powstały rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, to znaczy, że zajął on już stanowisko w tej kwestii i to nie jeden raz. Nie można zatem budować w oparciu o te same wątpliwości istotnego zagadnienia prawnego, które charakteryzuje się tym, że jest nowe, jeszcze nierozstrzygnięte przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie SN z dnia 15 grudnia 2016 r., I CSK 315/16).

Z przytoczonych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1, 1¹ i 3 w zw. z art. 99 z art. 108 § 1 i z art. 391 § 1 oraz w zw. z art. 398²¹ k.p.c.,

[SOP]

(r.g.)